

REGRES IN DE WAM

A. ALGEMEEN

De WAM verzekering in België is wellicht één van de verzekeringspolissen die in aantal het meest voorkomende is.

Het is bovendien een bij wet verplichte verzekeringspolis.

Dit laatste is van groot belang nu dit inhoudt dat excepties niet aan de slachtoffers (of derden) tegenstelbaar zijn. Het voormelde vindt U terug in artikel 151 Wet Verzekeringen die voorhoudt:

“Art. 151. § 1. Bij de verplichte burgerrechtelijke aansprakelijkheidsverzekeringen kunnen de excepties, vrijstellingen, de nietigheid en het verval van recht voortvloeiend uit de wet of de overeenkomst en die hun oorzaak vinden in een feit dat zich voor of na het schadegeval heeft voorgedaan, aan de benadeelde niet worden tegengeworpen.

Dit betekent concreet dat een WAM verzekeraar aan een derde slachtoffer niet kan voorhouden dat men niet zal tussenkomen in de vergoeding van schade door een verkeersongeval waarvoor haar verzekerde aansprakelijk is omwille van het loutere feit dat die aansprakelijke bijvoorbeeld geen rijbewijs had of dronken was ten tijde van het ongeval.

De wetgever heeft er dan ook voor geopteerd om in een aantal limitatieve gevallen in de wet in te schrijven dat de WAM verzekeraar wel de mogelijkheid heeft om, geheel dan wel deels, haar uitgaven aan derde slachtoffers van haar verzekerde (of verzekeringsnemer) terug te vorderen.

Sinds enkele jaren is de Modelpolis, waarin het gekende artikelen 24 en 25 vermeld stonden, niet meer van toepassing.

Voor de actuele wetgeving moet verwezen worden naar volgende KB's die dit thans regelen:

- Koninklijk besluit van 5 februari 2019 tot vervanging van de bijlage bij het koninklijk besluit van 16 april 2018 tot vaststelling van de voorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de verplichte aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen:

- Minimumvoorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de verplichte aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen - Bijlage bij het koninklijk besluit van 16 april 2018 tot vaststelling van de voorwaarden van de verzekeringsovereenkomsten tot dekking van de verplichte aansprakelijkheid inzake motorrijtuigen.

Waar de regeling uit de oude Modelpolis grotendeels is overgenomen, moet er nu gekeken worden naar artikel 44 e.v. van het KB van 05 februari 2019.

B. INHOUD VAN DE ARTIKELEN 44 e.v. KB 05 FEBRUARI 2019

In artikel 44 wordt benadrukt dat zo'n regres (recht van verhaal) slechts in een limitatief aantal gevallen mogelijk is én dat de omvang van dat regres (meestal doch niet altijd) beperkt is tot een bepaald bedrag.

M.a.w. de verzekeraar is in de meeste gevallen slechts in de mogelijkheid om een beperkt bedrag van de verzekerde/verzekeringnemer terug te vorderen.

Artikel 44 stelt het volgende:

“Bepaling van de bedragen die kunnen verhaald worden.

Wanneer de verzekeraar gehouden is ten aanzien van de benadeelden heeft hij een recht van verhaal dat betrekking heeft op de netto-uitgaven van de verzekeraar, zijnde de schadevergoedingen in hoofdsom, de gerechtskosten en intresten, verminderd met de eventuele vrijstellingen en de bedragen die hij heeft kunnen recupereren.

Dit recht van verhaal kan enkel toegepast worden in de gevallen en op de personen vermeld in de artikelen 45 tot en met 48, ten belope van het bedrag van het persoonlijk aandeel in de aansprakelijkheid van de verzekerde.

Dit verhaal wordt als volgt bepaald behoudens anders vermeld in de artikelen 45 tot en met 47 :

*1° indien de netto-uitgaven **niet hoger zijn dan 11.000 euro** is het bedrag van het verhaal integraal;*

*2° indien de netto-uitgaven **hoger zijn dan 11.000 euro** wordt dit laatste bedrag verhoogd **met de helft van het gedeelte dat het bedrag van 11.000 euro overschrijdt.***

*Dit verhaal bedraagt **maximum 31.000 euro.**”*

Het is hierbij van belang te benadrukken dat het recht van verhaal beperkt is tot het bedrag van het persoonlijk aandeel in de aansprakelijkheid van de verzekerde.

Wanneer de verzekerde slechts voor 1/2de aansprakelijkheid is op grond van het gemeen aansprakelijkheidsrecht doch moet de verzekeraar b.v. ook tussenkomen ex artikel 29bis WAM (automatische vergoeding voor schade aan zwakke weggebruikers) kan men naderhand slechts die 1/2de terugvorderen die verbonden is aan de aansprakelijkheid van de verzekerde/verzekeringnemer.

De uitgaven in het kader van artikel 29bis WAM kunnen dus niet teruggevorderd worden in het kader van het regres.

Vervolgens bepaalt artikel 45 e.v. in welke gevallen er kan verhaal uitgeoefend worden.

Afhankelijk van het artikel die men wenst toe te passen, is dat verhaal gericht tegen de verzekeringnemer en/of de verzekerde zelf.

In artikel 45 staat het volgende:

Verhaal op de verzekeringnemer

De verzekeraar heeft een recht van verhaal op de verzekeringnemer :

1° in geval de dekking van de overeenkomst geschorst is wegens niet-betaling van de premie overeenkomstig artikel 18;

2° voor het totale bedrag van zijn netto-uitgaven, bedoeld in artikel 44, tweede lid, in geval van opzettelijk verzwijgen of opzettelijk onjuist meedelen van gegevens betreffende het risico bij het sluiten, overeenkomstig artikel 3, of in de loop van de overeenkomst, overeenkomstig artikel 6;

3° voor een bedrag van de netto-uitgaven zoals bepaald in artikel 44, tweede lid, met een maximum van 250 euro in geval van onopzettelijk verzwijgen of onopzettelijk onjuist meedelen van gegevens betreffende het risico zowel bij het sluiten, overeenkomstig artikel 4, als in de loop van de overeenkomst, overeenkomstig artikel 6.

Deze bepaling geeft aan dat men verhaal kan uitoefenen ten overstaan van de verzekeringnemer (1) wanneer er geen premie is betaald en de overeenkomst geschorst is, (2) bij het opzettelijk verzwijgen of onjuist meedelen van gegevens bij het sluiten van de overeenkomst of in de loop ervan of (3) wanneer dit laatste onopzettelijk zou gebeurd zijn.

Dit zijn situaties waarin de verzekeringnemer de “administratieve opvolging” van zijn verzekeringspolis niet goed heeft gecontroleerd.

Dit heeft op zich niets met het verkeersongeval zelf te maken, doch zal wel een grond van regres zijn wanneer er een verkeersongeval is gebeurd waarbij de aansprakelijkheid van de verzekerde in het gedrang komt.

Artikel 46 verwijst enkel naar de verzekerde als de partij lastens wie het regres kan worden uitgeoefend:

Verhaal op de verzekerde

De verzekeraar heeft een recht van verhaal op de verzekerde :

1° wanneer hij bewijst dat deze het schadegeval opzettelijk heeft veroorzaakt, voor het totale bedrag van zijn netto-uitgaven, bedoeld in artikel 44, tweede lid;

2° wanneer hij bewijst dat deze het schadegeval veroorzaakt heeft in één van de volgende gevallen van grove schuld en voor zover de verzekeraar aantoont dat er een oorzakelijk verband bestaat met het schadegeval

a) rijden in staat van dronkenschap;

b) rijden onder invloed van drugs, medicijnen of hallucinogene stoffen, waardoor de verzekerde niet meer beschikt over de controle van zijn daden;

3° wanneer hij bewijst dat deze het schadegeval veroorzaakt heeft en dader of medeplichtige is van het misdrijf van misbruik van vertrouwen, oplichting of verduistering met betrekking tot het gebruik van het motorrijtuig;

4° in de mate waarin de verzekeraar bewijst dat hij schade geleden heeft wanneer de verzekerde een bepaalde handeling niet verricht heeft binnen een door de overeenkomst vastgestelde termijn. Dit verhaalrecht kan niet uitgeoefend worden indien de verzekerde bewijst dat hij die handeling zo spoedig als redelijkerwijze mogelijk verricht heeft.”

Men heeft recht van verhaal wanneer b.v. (1) het ongeval opzettelijk is veroorzaakt, (2) er sprake is van dronkenschap of andere producten die van invloed zijn op het gedrag van de bestuurder, (3) enkele strafrechtelijke inbreuken worden weerhouden en (4) de verzekerde bepaalde handelingen niet binnen de in de overeenkomst gestelde termijn heeft uitgevoerd.

Weze hierbij opgemerkt dat bij het opzettelijk veroorzaken van het ongeval de limieten van het terug te vorderen bedrag uit artikel 44 niet gelden.

M.a.w. iemand die opzettelijk een ongeval veroorzaakt, riskeert alle uitgaven van zijn WAM verzekeraar te moeten terugbetalen terwijl een dronken bestuurder nooit meer kan moeten terugbetalen dan wat in artikel 44, lid 3 staat vermeld.

Een derde artikel is artikel 47 dewelke zowel betrekking heeft op de verzekerde als de verzekeringnemer.

Verhaal op de verzekeringnemer en de verzekerde

§ 1. Verhaal met oorzakelijk verband

De verzekeraar heeft een recht van verhaal op de verzekeringnemer en, indien daartoe grond bestaat, op de verzekerde die niet de verzekeringnemer is :

1° wanneer op het ogenblik van het schadegeval het omschreven motorrijtuig, dat onderworpen is aan de Belgische reglementering op de technische controle, niet voldoet aan deze reglementering en in het verkeer gebracht wordt buiten het toegelaten traject. Dit verhaal kan enkel worden toegepast voor zover de verzekeraar aantoont dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de staat van het motorrijtuig en het schadegeval;

2° wanneer het schadegeval zich voordoet tijdens de deelname van het verzekerde motorrijtuig aan een snelheids-, regelmatigheids- of behendighedsrit of -wedstrijd, waartoe van overheidswege geen toestemming is verleend. Dit verhaal kan enkel worden toegepast voor zover de verzekeraar aantoont dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de deelname aan een dergelijke rit of wedstrijd en het schadegeval

3° wanneer het schadegeval zich voordoet, terwijl het reglementair of contractueel maximum toegelaten aantal passagiers overschreden is. Dit verhaal is beperkt tot de uitgaven die betrekking hebben op de passagiers en dit evenredig aan de verhouding van het aantal overtallige passagiers tot het aantal werkelijk vervoerde passagiers, onverminderd de toepassing van artikel 44. Dit verhaal kan enkel worden toegepast voor zover de verzekeraar aantoont dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de overschrijding van het toegelaten aantal passagiers en het schadegeval;

4° wanneer het schadegeval zich voordoet, terwijl de vervoerde personen plaatsen innemen in strijd met de reglementaire of contractuele bepalingen, met uitzondering van het overschrijden van het maximum aantal toegelaten passagiers, wordt het verhaal uitgeoefend voor het totaal van de uitgaven die betrekking hebben op deze vervoerde personen, onverminderd de toepassing van artikel 44. Dit verhaal kan enkel worden toegepast voor zover de verzekeraar aantoont dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen het innemen van een niet-conforme plaats in het motorrijtuig en het schadegeval

§ 2. Verhaal zonder oorzakelijk verband

De verzekeraar heeft een recht van verhaal op de verzekeringnemer en, indien daartoe grond bestaat, op de verzekerde die niet de verzekeringnemer is,

wanneer hij bewijst dat, op het ogenblik van het schadegeval, het verzekerde motorrijtuig bestuurd wordt

a) door een persoon die niet voldoet aan de Belgische wettelijke vereiste minimumleeftijd om dat motorrijtuig te besturen;

b) door een persoon die niet beschikt over een geldig rijbewijs om dat motorrijtuig te besturen;

c) door een persoon die specifieke beperkingen inzake het besturen van het motorrijtuig vermeld op zijn rijbewijs niet naleeft;

d) door een persoon die in België een rijverbod heeft zelfs indien het schadegeval zich voordoet in het buitenland.

Er is geen recht van verhaal voor de punten a), b) en c) wanneer de persoon, die in het buitenland het motorrijtuig bestuurt, aan de voorwaarden voldoet voorgeschreven door de plaatselijke wet en reglementen om het motorrijtuig te besturen.

Er is geen recht van verhaal voor de punten b), c) en d) indien de verzekerde aantoont dat deze situatie te wijten is aan het niet naleven van een louter administratieve formaliteit.”

Belangrijk bij deze bepaling is te benadrukken dat er een onderscheid wordt gemaakt voor gevallen waarbij er een oorzakelijk verband moet tussen het ongeval en de gevallen waarin er regres kan worden uitgeoefend en situaties waarbij zo'n causaal verband niet vereist is.

Dit betekent b.v. dat het niet hebben van een rijbewijs voldoende is om een regresvordering in te stellen, zelfs wanneer zou blijken dat de bestuurder van dat voertuig eigenlijk wel voldoende capaciteiten had om dat voertuig te besturen en het gebrek aan rijbewijs (en rijvaardigheid) niets met het ongeval te maken had(den).

C. PROCEDURE

Naast het inhoudelijke luik van de verhaalsrecht in de WAM moet benadrukt worden dat er tevens een strikte procedure dient nageleefd te worden, wil men op succesvolle wijze een regresvordering instellen.

Wanneer men als verzekeraar het verhaalsrecht wil uitoefenen, moet men hiervan de verzekerde (of de verzekeringsnemer) voorafgaandelijk én tijdig in kennis stellen.

De wetgever oordeelde immers dat in dat geval de belangen van de verzekeraar en de verzekerde/verzekeringsnemer niet meer samenvallen zodoende dat men die verzekerde/verzekeringsnemer tijdig moest inlichten van het feit dat men zinnens is om die uitgaven te recupereren.

Zodoende bepaalt artikel 152 Wet Verzekeringen het volgende:

“De verzekeraar kan zich, voor zover hij volgens de wet of de verzekeringsovereenkomst de prestaties had kunnen weigeren of verminderen, een recht van verhaal voorbehouden tegen de verzekeringnemer en, indien daartoe grond bestaat, tegen de verzekerde die niet de verzekeringnemer is, ten belope van het persoonlijk aandeel in de aansprakelijkheid van de verzekerde.

De verzekeraar is op straffe van verval van zijn recht van verhaal verplicht de verzekeringnemer of, in voorkomend geval, de verzekerde die niet de verzekeringnemer is, kennis te geven van zijn voornemen om verhaal in te stellen zodra hij op de hoogte is van de feiten waarop dat besluit gegrond is.”

De verzekeraar moet dus (op straffe van verval van het recht op verhaal) haar intentie tot verhaal kenbaar maken van zodra ze op de hoogte is van de feiten waar ze haar recht van verhaal op baseert.

De wetgever heeft dus geen specifieke tijdsbepaling in de wet opgenomen wat maakt dat het tijdig of ontijdig karakter van die kennisgeving aanleiding zal geven tot heel wat discussie en rechtspraak.

Het moet overigens benadrukt worden dat men evenmin aanvaardt dat men vroegtijdig zo'n kennisgeving verstuurt.

Het tijdig karakter van die kennisgeving is van groot belang nu men vervallen wordt verklaard van dat recht op verhaal wanneer men vroeg- of laattijdig die kennisgeving heeft verstuurd.

M.a.w. zo'n kennisgeving mag geen automatisme worden wanneer men aangifte doet van een verkeersongeval met schade aan derden doch mag slechts in uitzonderlijke gevallen (zoals voorzien in de wet) verstuurd worden naar de verzekerde/verzekeringnemer.

Immers moet en blijft het regres in de WAM uiteraard de uitzondering bij schadegevallen en dus niet de regel.

Het zal voor U dan ook duidelijk zijn dat deze (toch complexe) materie vaak aanleiding zal geven tot discussie en heel wat gerechtelijke procedures.

Wenst U aanvullende informatie of nadere duiding inzake het recht van regres in de WAM?

Neem gerust met ons kantoor contact voor verder overleg.